

სასამართლოს უფლებამოსილების კრიტიკა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებში

ირაკლი ლეონიძე

ინტერნაციონალიზაციისა და სამეცნიერო კვლევების სამსახურის
მთავარი სპეციალისტი,
სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“
სასამართლო და კერძო მედიატორი,
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
იურიდიული ფაკულტეტის სამართლის დოქტორანტი

ხატია ლეონიძე

ბსუ-ის იურიდიული კლინიკის კონსულტანტი,
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
იურიდიული და სოციალურ მეცნიერებათა
ფაკულტეტის ბაკალავრიატის სტუდენტი

აბსტრაქტი

სასამართლოს უფლებამოსილების კრიტიკა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებში ერთ-ერთი საინტერესო საკითხია, რომელიც მოიცავს, როგორც ნორმების შეფასებას ისე სასამართლო პრაქტიკის მიმოხილვას. მრავალფეროვანი უცხოური პრაქტიკის ფონზე, საქართველოში ეს დარგი ჯერ კიდევ ჩამოუყალიბებელია. პრობლემები იკვეთება ნორმის განმარტებისას სასამართლოში საქმის განხილვის პროცესში. ნაშრომში შემოთავაზებულია სასამართლოს უფლებამოსილების კრიტიკა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებში.

საკითხი, რომელსაც ნაშრომი შეისწავლის თანაბრად წარმოაჩენს არსებული პრობლემის სამართლებრივ ფარგლებს. პრობლემები განპირობებულია ნორმის განმარტების სხვადასხვაობით, სასამართლო პრაქტიკის განსხვავებულობით, საქართველოში საარბიტრაჟო სამართლის განვითარების ხარისხით და სხვა. თუ რატომ უნდა ვიკვლიოთ ეს საკითხი, კიდევ ერთხელ დაგვაფიქრებს სასამართლოს უფლებამოსილების კრიტიკის თეორიულ მნიშვნელობაზე. მაშინ, როდესაც ვსაუბრობთ, რომ „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებულია არბიტრაჟის და სასამართლოს უფლებამოსილებები, არ უნდა დაგვავიწყდეს ამ ორ უფლებამოსილებას შორის არსებული სამართლებრივი განსხვავება. სწორედ ეს არის კვლევის მიზანი, რომ სასამართლოს უფლებამოსილების კრიტიკა სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხთან დაკავშირებით, დაეფუძნოს აღნიშნული უფლებამოსილების გავლენის დადგენას ადრესატებსა და ადრესანტებზე.

სხვა საკითხია, რა პრაქტიკა გვექნება ან რამდენად დაინტერესდებიან მოქალაქეები ამ უფლებამოსილებებით. მნიშვნელობის საკითხზე გავლენა არ უნდა მოახდინოს ნორმის ხარვეზმა. ხარვეზი შესაძლოა გამომდინარეობდეს ნორმის არასრული გაგებით ან მისი შედგენისას შინაარსის გაუთვალისწინებლობით. ნაშრომის პირველ თავში განხილული იქნება პროცესის დახასიათება, თუ რა გზას გადის სასამართლო ამ უფლებამოსილების განხორციელებისას. მეორე თავში შეფასებულია 23-ე მუხლის დისპოზიცია, ხოლო მესამე თავში შემოთავაზებულია ხედვა სასამართლო პრაქტიკის არაპრაქტიკულობის შესახებ. ძირითადი ამოსავალი წერტილი, კანონის ორი ნორმის განმარტებას და შინაარსის სწორად გადმოცემას ეფუძნება.

საკვანძო სიტყვები:

საარბიტრაჟო სარჩელი, სასამართლო, დავის საგანი.

Criticism of the Jurisdiction of the Court in Matters of Securing Arbitration Claims

Irakli Leonidze

Doctoral candidate of law at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Faculty of Law, chief specialist of the internationalization and scientific research service, judicial and private mediator of the Association of Mediators of Georgia

Khatia Leonidze

Bachelor's student of Batumi Shota Rustaveli State University, Faculty of Law and Social Sciences, BSU legal clinic consultant

Abstract

Criticism of the authority of the court in matters of securing arbitration claims is one of the interesting issues, which includes both the assessment of norms and the review of judicial practice. Against the background of various foreign practices, this field is still undeveloped in Georgia. Problems arise in the interpretation of the norm in the process of consideration of the case in court. The paper proposes a critique of the court's authority in matters of securing arbitration claims.

The paper equally presents the legal scope of the existing problem. The problems are due to differences in the interpretation of the norm, differences in judicial practice, the degree of development of arbitration law in Georgia. Why we should investigate this question will make us think again about the theoretical importance of the criticism of judicial power. When we talk about the fact that the Law of Georgia "On Arbitration" provides for the authority of both arbitration and the court in matters of securing a claim, we should not forget the legal difference between these two authorities. This is the purpose of the study, to base the criticism of the court's authority on the issue of claim security on the impact of said authority on addressees and addressees.

Another question is what practice we will have or how much citizens will be interested in these powers. The main thing is that the issue of meaning should not be affected by the gap in the norm. The error may be due to incomplete understanding of the norm or failure to consider the content when drafting it. The first chapter of the paper will discuss the characterization of the process that the court goes through in exercising this authority. The second chapter assesses the disposition of Article 23, and the third chapter offers a view on the impracticality of the case law. The main starting point is based on the definition of the two norms of the law and the correct rendering of the content.

Keywords:

Arbitration claim, court, subject of dispute.

შესავალი

ტექსტი/ნაშრომი/სტატია „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონი სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებში ითვალისწინებს, როგორც არბიტრაჟის, ისე სასამართლოს უფლებამოსილებას. კვლევის მიზანია სასამართლოს უფლებამოსილების კრიტიკა სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხთან დაკავშირებით, დადგენა იმისა ხომ არ ცვლის აღნიშნული უფლებამოსილება ამ კანონის მოქმედების სფეროს და ზღუდავს თუ არა იგი მხარეთა უფლებებს მე-17 მუხლის პირველი პუნქტით მოსალოდნელ შედეგებთან მიმართებაში, არის თუ არა იგი არბიტრაჟისთვის საკითხის განხილვის არიდების მცდელობა მაშინ, როდესაც შედეგს მხარეები განსხვავებული ინტერესით მოიაზრებენ და ფიქრობენ, რომ სასამართლოს შესაძლო უარი მხარეს შეუზღუდავს იმავე მოთხოვნით არბიტრაჟისთვის მიმართვის შესაძლებლობას.

ძირითადი ნაწილი პროცესის დახასიათება

პრობლემა, რომელიც შესაძლოა „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-17 მუხლის პირველი პუნქტით დამდგარ შედეგს ახასიათებდეს, შემდგომში, როგორც წესი, სასამართლოს მიერ ცნობა-აღსრულების ეტაპზე განხილვის საგნად გადაიქცევა. ამ ნორმის საფუძველზე მხარის უფლება შუამდგომლობით მიმართოს არბიტრაჟს საარბიტრაჟო განხილვის დაწყებამდე ან განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე, საბოლოო საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გამოტანამდე, ამ ნორმით ან საარბიტრაჟო პრაქტიკით არ იზღუდება. შესაბამისად, არსებობს მოლოდინი იმის შესახებ, რომ გამოყენებული ღონისძიების შეფასება ანუ უფლებამოსილი პირის მიერ მისი განხილვა მინიმუმ ორჯერ მაინც მოხდება. თავდაპირველად უფლების - მხარის მიერ შუამდგომლობის განხორციელების დონეზე, შემდეგ კი, სასამართლოს მიერ ცნობა-აღსრულების ნაწილში.¹

„არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ შესაძლებლობას რაც შეეხება. აქ სასამართლო გვევლინება, როგორც უფლებამოსილი რომ გადაწყვიტოს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების საკითხი. ამ ფორმით არბიტრაჟის მიერ საკითხის წინარე ანუ თავდაპირველი შეფასება არ ხდება და უშუალოდ სასამართლო ადგენს იურიდიულ განსაზღვრებას კონკრეტულ საქმეზე. ისიც გასათვალისწინებელია, რომ ორივე შემთხვევაში გარკვეული პრობლემები შესაძლოა შინაარსობრივად მსგავსი იყოს და არც განსხვავდებოდეს ერთმანეთისგან, მაგალითად, საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების სახით გამოყენებულ იქნეს ყადაღა, თუმცა ორეტაპიანი პროცესის ერთი ეტაპით ჩანაცვლება არსებითი შეცდომის დაშვების და ამ კანონის ნორმათა შეუსაბამო განმარტების რისკს უფრო მეტად ამაღლებს. მათ შორის სასამართლო პრაქტიკის მავნე ზეგავლენის თვალსაზრისით. ეს იმ ფონზე, როდესაც საარბიტრაჟო განხილვა უზრუნველყოფის ზომის შინაარსის თაობაზე არ არის შეზღუდული მისი განხილვის ადგილის (ქვეყნის) სამართლისათვის ნაცნობი საშუალებით. უზრუნველყოფის ზომა მორგებული შესაძლოა, რომ მოერგოს საქმის გარემოებებს, რადგან მას სავალდებულო ძალა აქვს მხოლოდ და მხოლოდ კონკრეტული მხარეებისთვის და დავის საგნისათვის.“²

იურიდიულ ლიტერატურაში აქტიურად განიხილება საკითხი თუ რა მიმართება არსებობს ამ შემთხვევაში არბიტრაჟისა და სასამართლოს უფლებამოსილებებს შორის. პასუხი შეკითხვაზე, გააჩნია თუ არა მხარეს არბიტრაჟისთვის მიმართვის უფლება უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ, რომლის შესახებ სასამართლოსგან მას უკვე უარი ეთქვა და პირიქით,³ ქართულ კანონმდებლობაში პირდაპირ არ იძებნება. არსებობს მოსაზრება, რომ იგი სასამართლო ან საარბიტრაჟო პრაქტიკით დარეგულირდეს.⁴ საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარების მიზნით დასაბუთებულია სასამართლოს უარის შემთხვევაში მსგავსი შუამდგომლობით არბიტრაჟისთვის მიმართვის დასაშვებობა და გაზიარებულია ის ძირითადი შესაძლებლობები, როდესაც ჩვენი კანონმდებლობა უფლებას აძლევს მხარეს, რომ უზრუნველყოფის ზომების მიღება მოითხოვოს როგორც სასამართლოში, ისე არბიტრაჟში,⁵ თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ მხარის დამცავი მექანიზმები სუსტი ან განუხილველია უშუალოდ „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-17 და 23-ე მუხლის თანამკვეთი მოქმედების პირობებში. ამიტომ, დამცავი მექანიზმის ამოქმედება საარბიტრაჟო შეთანხმების არსს არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს.

1 საქართველოს კანონი „არბიტრაჟის შესახებ“, სსმ, 13, 19/06/2009, 44-ე მუხლის მე-4 პუნქტი.

2 ს. ჭანკვეტაძე, *არბიტრაჟის მნიშვნელობა და განვითარების პერსპექტივები საქართველოში*, შპს გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის სამართლის ფაკულტეტი, ნაშრომი სამართლის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად, თბილისი, 2020, 37.

3 ვ. მაჩაიძე, *უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების და ცნობა-აღსრულების პირობები საარბიტრაჟო წარმოებისას*, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი, ნაშრომი სამართლის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად, თბილისი, 2019, 65.

4 იქვე.

5 ნ. ფიციხელაური, *ქართული საარბიტრაჟო კანონმდებლობის ჰარმონიზაციის პრობლემები ევროკავშირის ქვეყნებისა და საერთაშორისო კანონმდებლობებთან, გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტი, ნაშრომი სამართლის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად, თბილისი, 2015, 196.*

ერთი მხრივ, ამ ორ ნორმას შორის უპირატესად მიმართვის შესაძლებლობები უნდა გაირკვეს.⁶ მეორე მხრივ, არ უნდა შეიზღუდოს ორი ნორმიდან რომელიმეს საფუძველზე შუამდგომლობის წარდგენის შესაძლებლობა, რადგან 23-ე მუხლის საფუძველზე, სასამართლოს მიერ აღნიშნული ღონისძიების განხორციელება, არ წარმოადგენს საარბიტრაჟო შეთანხმების დარღვევას.⁷ და თუ ქართულ რეალობაში სასამართლო და საარბიტრაჟო პრაქტიკა რადიკალურად დაპირისპირებული და არაერთგვაროვანი აღმოჩნდება, მაშინ, საკითხავია უკანონოდ ხომ არ შეეზღუდება მხარეს არბიტრაჟისთვის მიმართვის უფლება? ან ასეთი შეზღუდვის გამოვლენის შემთხვევაში არსებობს თუ არა შესაბამისი რეაგირების ეფექტური და დროული მექანიზმი?

1. პრობლემის ძიება 23-ე მუხლის დისპოზიციაში

„არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლის დასახელებაა: სასამართლოს მიერ გამოყენებული საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებები. ამ მუხლში სულ სამი პუნქტია. პირველი პუნქტი მხარეს შესაძლებლობას ანიჭებს შუამდგომლობით მიმართოს სასამართლოს საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების მოთხოვნით, ხოლო ამ ფორმით უფლებამოსილი ორგანო მეორე პუნქტის საფუძველზე მიუხედავად საარბიტრაჟო განხილვის ადგილისა, აღიჭურვება იმ უფლებამოსილებებით, რომელიც სამართალწარმოებაში სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებთან დაკავშირებით გააჩნია. ჩნდება წარმოდგენა, რომ ამ ორი პუნქტის საფუძველზე სასამართლო იქმნის ძირითად გარანტიებს სამომავლოდ მისაღებ გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით, რომლის წინაშე არსებითად უმნიშვნელოა მესამე პუნქტის დათქმა, რომ შემდგომში საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXIII თავით დადგენილი წესები საერთაშორისო საარბიტრაჟო წარმოების თავისებურებათა გათვალისწინებით გამოიყენება.

გამოდის, რომ პრობლემა სასამართლოს მიერ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXIII თავით დადგენილი წესების გამოყენება და „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მუხლების არსებითად შემზღუდველი ფორმით ინტერპრეტაცია. ამიტომ, მიზანშეწონილია „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლში იმ შინაარსის ახალი პუნქტის ჩამოყალიბება, რომელიც მხარეს საკანონმდებლო დონეზე მიანიჭებს უფლებას მიმართოს არბიტრაჟს ამ კანონის 23-ე მუხლის პირველი პუნქტის საფუძველზე წარდგენილი შუამდგომლობის არ დაკმაყოფილების შემთხვევაში. მხარის დამცავი საკანონმდებლო საფუძვლის ჩამოყალიბება 23-ე მუხლში შესაძლებელია ასევე, მოიცავდეს იმ შემთხვევების განხორციელებადობის უზრუნველყოფას, როდესაც არბიტრაჟის უფლებამოსილება მხარეთა შეთანხმებით არის გათვალისწინებული, მათ შორის მაშინ, როდესაც მე-17 მუხლის პირველი პუნქტით მიმართვის საფუძველზე არბიტრაჟი არ დააკმაყოფილებს შუამდგომლობას და მხარე იმავე შუამდგომლობით მიმართავს სასამართლოს.

ვგულისხმობთ მხარეთა შეთანხმების მნიშვნელობის ასახვას უშუალოდ საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებში, რაც სასამართლო პრაქტიკამ არ უნდა გადაფაროს, თუნდაც ერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბების მცდელობით. ეს მსჯელობა ეფუძნება „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლის პირველ პუნქტს, რომელიც მიუთითებს რომ ამ კანონით დადგენილია საქართველოს ტერიტორიაზე არბიტრაჟის შექმნის, წარმოების, გადაწყვეტილების, საქართველოს ფარგლებს გარეთ მიღებული გადაწყვეტილების ცნობა-აღსრულების წესები. არბიტრაჟის შესახებ UNCITRAL-ის მოდელური კანონის მე-9 მუხლის თანახმად, მხარის მიერ საარბიტრაჟო წარმოებამდე ან მისი მიმდინარეობისას სარჩელისთვის უზრუნველყოფის ღონისძიებების მოთხოვნა სასამართლოში არ არის საარბიტრაჟო შეთანხმების დარღვევა.⁸

კანონისმიერი მოცემულობაა, რომ მხარეები შეიძლება შეთანხმდნენ საარბიტრაჟო წარმოების წესებზე, თუმცა „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლში მხარეთა დაცვის დამატებითი გარანტიების / სამართლებრივი საფუძვლის არ არსებობა აფუძნებს მხარეთა უფლებების შეზღუდვისა და ხელყოფის მაღალ რისკს, რომელიც შემდგომში მხოლოდ და მხოლოდ სასამართლო პრაქტიკის ნაწილად გარდაიქმნება და გამოყენებული იქნება არბიტრაჟის უფლებამოსილებათა ხელშეშლისთვის.

2. სასამართლო პრაქტიკის არაპრაქტიკულობა

სასამართლო პრაქტიკის არაპრაქტიკულობა განპირობებულია „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-17 ისე 23-ე მუხლის განმარტებით. ზოგადად, მოსამართლის მიერ ნორმის ინტერპრეტირება ისეთი თემაა, რომელიც შესაძლოა საერთაშორისო საარბიტრაჟო სამართალს: თეორიასა და პრაქტიკას რადიკალურად გასცდეს და ერთი ჩვეულებრივი შუამდგომლობის განხილვის ეტაპზე რადიკალურად და

6 იხ. საქართველოს საერთაშორისო საარბიტრაჟო ცენტრის საარბიტრაჟო წესები, 10/03/2017, 32-ე მუხლი.

7 მოდელური კანონი საერთაშორისო კომერციული არბიტრაჟის შესახებ, 2006 წელს მიღებული ცვლილებების გათვალისწინებით, მე-9 მუხლი.

8 წიგნში: კომერციული არბიტრაჟის საერთაშორისო საბჭო, ICCA-ს სახელმძღვანელო 1958 წლის ნიუ-იორკის კონვენციის განმარტებაზე: ცნობარი მოსამართლეებისათვის, 2013, 175.

შინაარსობრივად შეუსაბამო შედეგები გამოიწვიოს.

ხედვა „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლით მინიჭებული უფლებამოსილებების გამოყენების შესახებ, მოსამართლეებისთვის უფრო მეტად უნდა დაკონკრეტდეს. „არბიტრაჟის შესახებ“ კანონის ნაკლოვანებას წარმოადგენს ამ ორი ნორმის არასტანდარტული და მხარეთა დამცავი მექანიზმების გარეშე დიფერენცირება. შედეგად არბიტრაჟი და სასამართლოც თავიანთი პრაქტიკით გვერდს უვლიან კანონის მოქმედების სფეროს და გადაწყვეტილების მიღებისას არ ითვალისწინებენ საარბიტრაჟო წარმოების წესებზე მხარეთა შეთანხმების მნიშვნელობას.

განვიხილოთ პრობლემური შემთხვევა, რომელიც თანაბრად ახასიათებს საარბიტრაჟო და სასამართლო პრაქტიკას. აღსანიშნავია შემთხვევა, როდესაც სასამართლოს გადაწყვეტილების საჯარო რეესტრში წარდგენისას, აღმოჩნდა, რომ არბიტრაჟის განჩინების საფუძველზე უძრავ ქონებაზე რეგისტრირებული იყო ყადაღა. იმის გამო, რომ ყადაღის გამცემ არბიტრაჟს შეჩერებული ჰქონდა ფუნქციონირება, მათ უარი განაცხადეს უზრუნველყოფის გაუქმების მოთხოვნის განხილვაზე.⁹ სააპელაციო სასამართლომ საქმეში არსებული გარემოებები არასწორად შეაფასა და ყადაღის გამოყენების შესაძლებლობა მიაკუთვნა უშუალოდ არბიტრაჟის უფლებამოსილებას, ისე, რომ არ განიხილა სასამართლოს უფლებამოსილება არსებითად არაკანონისმიერი უზრუნველყოფის ღონისძიების შეფასების, შემდგომში შეცვლის შესახებ. დასაბუთებისთვის კი, „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-19 მუხლი მიეთითა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის სხვა ნორმებთან ერთად. საკასაციო სასამართლომ გააუქმა სააპელაციო სასამართლოს განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნა. კასაციამ აღნიშნა „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლის დანაწესი და დაადგინა, რომ სააპელაციო სასამართლომ უარი უთხრა საჩივრის ავტორს უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმებაზე, შემდგომში განცხადების დაკმაყოფილებაზე, იმ ფონზე, როდესაც სასამართლოს არ გამოუკვლევიან, თუ არსებობდა უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმების რაიმე წინაპირობა, სასამართლოს არსებითად არ უმსჯელია უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმების საფუძველიანობაზე.¹⁰

ცალსახაა, რომ ყადაღის შესაბამისი ფორმით გამოყენების საკითხი ჯერ კიდევ გადაუჭრელია და ამ გადაწყვეტილების მაგალითზე გამოჩნდა თუ როგორ აღიქვამს სასამართლო თავის უფლებამოსილებას „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-17 და 23-ე მუხლის საფუძველზე წარმოშობილი პრობლემის გადაჭრის პროცესში.

კიდევ ერთ, სხვა საქმეში საკასაციო სასამართლომ საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განცხადება დააკმაყოფილა, რის შედეგადაც ყადაღა დაედო მოვალის საკუთრებაში არსებულ უძრავ ნივთს. სასამართლომ თავისი გადაწყვეტილების საფუძველად ერთგვაროვანი პრაქტიკისგან განსხვავებული არსებითად საპირისპირო მსჯელობა ჩამოაყალიბა, რამეთუ: „საქმეზე გამოყენებული უზრუნველყოფის სახის დავის საგანთან ადეკვატურობის თაობაზე უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილი ერთგვაროვანი პრაქტიკა არ უნდა იქნეს გაგებული იმგვარად, რომ სარჩელი საერთოდ უზრუნველყოფის გარეშე დარჩეს.“¹¹

უნდა აღინიშნოს, რა ცვლილებებია საჭირო სამართლებრივი გარემოს არსებითად გაუმჯობესებისთვის: იურიდიულ ლიტერატურაში გამოთქმული რეკომენდაციების გაზიარება, სტატისტიკური მონაცემების შეფასება თუ სასამართლო ან საარბიტრაჟო პრაქტიკის კრიტიკული ანალიზი, ახალი ცვლილებების დასაგეგმად? გასათვალისწინებელია ისიც, თუ რამდენად უნდა მოაწესრიგოს კანონმდებელმა საკითხი, რომ ნორმის ადრესატებს მოქმედების თავისუფლება არ შეეზღუდოთ. ზღვარი, სასამართლოს მიერ „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-17 და 23-ე მუხლს შორის მხოლოდ ვიწრო ფორმალურ დონეზე აღიქმება და სამართლებრივი შეცდომის დაშვების შესაძლებლობა არცერთ შემთხვევაში არ იზღუდება და არც არის გამორიცხული. საბოლოოდ აღმოჩნდება, რომ ნორმის არასწორი ინტერპრეტირებით ერთგვაროვანი ან არაერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბების საფუძველზე ზიანდება არა მხოლოდ მხარის ინტერესი, არამედ საერთაშორისო საარბიტრაჟო სამართლის განვითარება ქართულ სამართალში. „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-17 მუხლის პირველი პუნქტით გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიება, როგორც წესი, არ შეიძლება პირდაპირ აღსრულდეს სასამართლოს მიერ ცნობა-აღსრულების გარეშე და იგი ექვემდებარება სასამართლო კონტროლს. სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ, რის გამოც დამცავი მექანიზმი შესაძლოა საერთო შინაარსით ჩამოყალიბდეს ორივე ნორმასთან მიმართებით და ერთი საერთო კანონისმიერი ჩანაწერის სახით.

დასკვნა

„არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლში მხარეთა დამცავი საკანონმდებლო გარანტიების არ არსებობა და სასამართლოს უფლებამოსილებები ცვლის ამ კანონის მოქმედების სფეროს და ზღუდავს მხარეთა უფლებებს მე-17 მუხლის მე-2 პუნქტით მოსალოდნელ შედეგებთან დაკავშირებით.

9 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 17 იანვრის განჩინება, №ას-1383-1303-2017.

10 მ. ახალაძე, სარჩელის / გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაში, საქართველოს უზენაესი სასამართლო, თბილისი, 2020, 78. საქმე: საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 17 იანვრის განჩინება, №ას-1383-1303-2017.

11 იქვე, 75. საქმე: საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 6 ივნისის განჩინება, №ას-54-2019.

შემდგომში არის არბიტრაჟისთვის საკითხის არიდების რისკი, რაც მხარეს შეუზღუდავს სხვა ორგანოსთვის მიმართვის შესაძლებლობას.

გამოყენებული ლიტერატურა

- მოდელური კანონი საერთაშორისო კომერციული არბიტრაჟის შესახებ, 2006.
საქართველოს კანონი „არბიტრაჟის შესახებ“, 2009.
ახალაძე, მ., სარჩელის / გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაში, საქართველოს უზენაესი სასამართლო, თბილისი, 2020, 78.
კომერციული არბიტრაჟის საერთაშორისო საბჭო, ICCA-ს სახელმძღვანელო 1958 წლის ნიუ-იორკის კონვენციის განმარტებაზე: ცნობარი მოსამართლეებისათვის, 2013, 175.
მაჩაიძე, ო., უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების და ცნობა-აღსრულების პრობები საარბიტრაჟო წარმოებისას, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი, ნაშრომი სამართლის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად, თბილისი, 2019, 65.
ფიცხელაური, ნ., ქართული საარბიტრაჟო კანონმდებლობის ჰარმონიზაციის პრობლემები ევროკავშირის ქვეყნებისა და საერთაშორისო კანონმდებლობებთან, გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტი, ნაშრომი სამართლის დოქტორის ხარისხის მოსაპოვებლად, თბილისი, 2015, 196.
ჭანკვეტაძე, ს., არბიტრაჟის მნიშვნელობა და განვითარების პერსპექტივები საქართველოში, შპს გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის სამართლის ფაკულტეტი, ნაშრომი სამართლის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად, თბილისი, 2020, 37.
საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 17 იანვრის განჩინება, №ას-1383-1303-2017.
საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 6 ივნისის განჩინება, №ას-54-2019.